Бондар Г.М., студентка 1 курсу
факультету № 2 НАВС *Науковий керівник:* Мозоль Н.І.,
кандидат юридичних наук, доцент

Вплив римського права на формування романо-германської правової системи

Римське право має особливий культурний статус, оскільки є знаковим містком між античністю і сучасністю, а також йому притаманний потужний евристичний потенціал, що використовується як для підвищення загального культурного рівня населення, так і для підготовки юристів [1, а 1]. Воно, увібравши у себе ті звичаї міжнародного обороту, які до нього віками вироблялися в міжнародних стосунках набуло рис універсальності, в його межах були розроблені загальні правові концепції та науково обґрунтована велика кількість правових явищ. Римська правова реальність є комплексом чинних предметних форм права та ідеально-духовних правових феноменів, які характерні для римської культури в широкому розумінні, що передбачає тісний зв'язок римського права з релігією, мораллю і магією. Вчення і теоретичні розробки римських юристів знайшли своє відображення та інтерпретацію у творчості всіх визначних представників правової думки Європи, і багато сучасних понять, термінів та юридичних конструкцій беруть свої витоки у працях римських авторів, у римському праві [2, а 276].

Романо-германська правова система серед правових систем світу посідає особливе місце, і має виняткове значення для розвитку юридичної науки. На думку деяких дослідників, ця правова система є першою, з якою ми зустрічаємось у сучасному світі. Вона - основа національних правових

систем багатьох держав сучасного світу, що сформувалася на території континентальної Європи, та включає дві правові групи: романську (Франція, Бельгія, Італія, Іспанія та ін.) і германську (ФРН, Австрія, Швейцарія та ін.). ЇЇ основна відмінність від усіх інших правових систем полягає в тому, що історично ця правова система бере свій початок ще у Давньому Римі. Теоретико-правовою основою романо-германської правової системи слугує римське право, яке внаслідок процесу рецепції у XIУ-XУII ст. було пристосовано до нових умов життя.

Весь правовий розвиток Західної Європи, починаючи з Середніх віків і до початку XIX ст. йде під знаком римського права. Шляхом його рецепції, яка проводилась в університетах Європи, зокрема Болонським, римське приватне право стало провідною навчальною дисципліною в системі юридичної освіти країн романо-германської правової системи. В XI ст. оформилась школа глосаторів, які через силу авторитетності для них римського права, вважали його легітимно діючим законом. У кінці XIII ст. школа глосаторів замінюється школою постглосаторів (коментаторів), які використовували не джерела римського права, а коментарі глосаторів. У своїх працях коментатори зміст норм римського права погоджували із нормами тогочасного місцевого, канонічного, феодального права. Вони перетворили Звід Юстиніана у загальне право Європи та стали засновниками європейської юриспруденції [3, с. 741.

Об'єднуючи Європу на практиці, римське право поєднувало її й у теоретичних шуканнях: французька юриспруденція працювала весь час разом з юриспруденцією німецькою або італійською. Так виникала на ґрунті римського права дружна загальна робота всієї європейської правової думки. На думку Рене Давида, романо-германська правова система як би продовжує римське право, вона є результатом його еволюції, але жодним чином не є його копією.

Варто відзначити, що право країн романо-германської правової сім'ї - це завжди право, засноване на принципах. Такі загальнотеоретичні принципи, як принцип верховенства права та верховенства закону, принцип юридичної рівності перед законом та судом, принцип справедливості правосуддя, принцип неприпустимості повторного покарання за одне й те саме правопорушення та інші принципи беруть свій початок з класичного римського права.

Як результат, основою романо-германської сім'ї правових систем стала західноєвропейська традиція права - правові цінності, категорії й інститути що сформувалися відповідно до світогляду, культури і ментальності західних народів, корені яких сягають в античність. Римське право як важлива складова загальноєвропейської цивілізації, фактично стало цеглинкою «Європейського дому». Сучасний етап розвитку романо-германської правової системи пов'язаний з уніфікаційними євроінтеграційними процесами. Сучасне європейське право - це інтеграційна правова система, до якої входять компоненти і романо-германського, і загального права. Уніфікаційні процеси мають на меті у майбутньому створення загальноєвропейських кодексів для країн-членів ЄС.

Список використаних джерел

1. Вовк В.М. Римське право як феномен правової дійсності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. юр. наук: спец. 12.00.12 «Філософія права» / В.М. Вовк. - Київ, 2011. - 32 с.

2. Гурак Р.В. Політико-правові вчення в Стародавньому Римі та Візантії / Р.В. Гурак // Юридичний науковий електронний журнал. - 2014. - №6. - С. 274-277.

3. Кобилецький М. Праці Йоганеса фон Буха та їх роль у поширенні римського права у центрально-східній Європі // Вісник Львівського університету. Сер.: Юридична. - 2014. - Вип. 60. - С. 74-80.